

Školitelský posudek na diplomovou práci Bc. Pavly Ciporanové, B.A.

Název práce: **Absence ženy v jazyce**

Posudek zpracovala: doc. PhDr. Blanka Knotková-Čapková, Ph.D., vedoucí práce

V Praze, 24. 5. 2018

Na úvod svého posudku zdůrazním dle mého názoru zásadní přednost, která tuto diplomovou práci v nejlepším slova smyslu odlišuje od jiných. Jedná o práci čistě teoretickou, což je – pokud jde o genderové literární analýzy na Katedře GS FHS UK, případ jedinečný.

Diplomové práce tohoto zaměření sice běžně obsahují teoretickou část, kde jsou vysvětlovány použité koncepty, jádrem prací však bývá jejich aplikace na vybraný, zpravidla literární text. Pavla Ciporanová se původně do práce tohoto typu pustila také, avšak poté, co sepsala první verzi teoretické části, se ukázalo, že 1) její teoretická analýza jde do takové hloubky, že by vydala na samostatné zpracování, a 2) že by v takovém případě bez námahy naplnila i požadovaný rozsah. Proto jsem diplomantce navrhla, že by stálo za to projekt takto upřesnit, s čímž velmi ochotně souhlasila. Tato volba rozhodně neznamená, že by diplomantka nebyla aplikované analýzy také schopna, což ostatně dokázala už v průběhu studia v několika seminárních projektech a jednom publikačním (účastnila se projektu tzv. Specifického výzkumu, 2016). Mé doporučení, aby se chopila čistě teoretické analýzy, naopak vycházelo z přesvědčení, že je autorka schopna zhostit se tohoto – jistě obtížnějšího – úkolu; dodávám, že jsem výsledkem rozhodně nebyla zklamána.

Diplomantka si zvolila téma, stojící v podstatě na pomezí literární vědy a filosofie, totiž absenci ženy v jazyce. Je příznačné, že tedy čerpá v několika případech z autorů a autorek, jež se na pomezí těchto oborů pohybují, ať už by šlo např. o J. Derridu nebo o J. Butler. Dalším interdisciplinárním aspektem její práce je propojení pohledu na literární jazyk a diskurs s hlediskem psychoanalytickým, což opět spojují některé vybrané teoretičky a teoretikové – z uváděných jmenujme Lacana, Kristevu, Cixous nebo Irigaray. Diplomantka si přitom pečlivě všímá specifikací těchto pojetí i rozdílů mezi nimi, např. jisté tendence k feminismu difference u Cixous a Irigaray, i když přitom nijak negeneralizuje jejich interpretování jako esencialistických pojetí, pouze na tyto možné interpretace upozorňuje; na druhé straně dovozuje linii mezi Lacanem a Kristevou, a to jak ve smyslu jejich souznění, tak ve smyslu kritickém. Řečené autory a autorky diplomantka zasazuje do interpretačního pole četných dalších textů, což je samozřejmě nutné, neboť byly interpretovány již mnohokrát. Pavla

Ciporanová je si toho dobře vědoma a nabízí ve své práci nikoliv pouze čtení rozebíraných textů v původní rovině, ale i v perspektivě dalších kritických reakcí, polemik a doplnění. Tuto skutečnost proto nenahlížím jako uvádění tzv. sekundárních zdrojů – svým způsobem jsou všechny *primární*, neboť se stýkají právě na konceptualizaci uvedeného tématu, totiž absence ženy v jazyce. Mladší z uvedených textů (např. od Butler, Harding či Cornell) nejsou totiž texty literárně historickými či popisnými, které by původní autory a autorky pouze převyprávěly, jsou samy texty teoretickými, které k tématu nabízejí nové přístupy.

Za obzvláště cenné pak považuji, že diplomantka věnovala zásadní pozornost také pracím českých autorů, což ostatně uvádí i jako jeden ze svých výzkumných cílů (viz str. 10-11). V centru její pozornosti zde právem stojí texty Jana Matonohy, který se této problematice dlouhodobě věnuje, ale nejen jeho – i např. Petříčka, Fulky či Bílka. V tomto směru přináší diplomová práce Pavly Ciporanové něco skutečně nového a pro český odborný kontext důležitého – vysvětluje dle mého názoru velmi zdařile Matonohovu interpretační optiku, pokud jde o např. o otázky, jako je mocenský řád v jazyce a jeho symboličnost v díle francouzských teoretiček nebo subverzivní potenciál tzv. ženského psaní (u vědomí problematičnosti i diskutabilnosti tohoto pojmu). Onen subversivní potenciál autorka také uvedla mezi své výzkumné cíle a tato linie skutečně prolíná celým jejím textem.

Předkládaná práce se nerodila snadno. Autorka ji zdokonalovala v průběhu několika verzí, které se postupně oprostovaly (i když ne vždy zcela oprostily) od některých nedostatků. Tyto se týkaly především stránky jazykově-stylistické, a to v tom smyslu, že se linie argumentace místy poněkud cyklila. Je samozřejmě těžké nevracet se k již řečenému, pokud je vybraný teoretický koncept nasvěcován z různých perspektiv. Finální verze se pozitivně posunula zejména v tom, že text nyní již zřetelně představuje vývoj a gradaci argumentační linie, i když zde by ještě bylo možné leccos vylepšit. Stejně tak zůstaly textu drobné rezervy, pokud jde o technickou stránku, konkrétně interpunkci či překlapy (*feminita* na str. 68, zatímco jinde je správně uváděno *femininita*). To však nejsou připomínky zásadní; ze zásadního hlediska je stylistika textu naopak na nebývale vysoké úrovni, čímž míním formulační a argumentační schopnost autorky a schopnost samostatného a kritického uvažování.

Celkové shrnutí bude stručné: Před autorkou stojí jistě řada výzev, jak dále zdokonalovat svůj nesporný potenciál k akademické práci. V rámci úrovně magisterské diplomové práce je však z mého hlediska hodnocení jednoznačné, a to známkou **výborně**.